

1 STED 33 ROM

PORTRETT AV ET HUS

Christine Petersen

“Hukommelsen, også den kollektive, er knyttet til hus. Når vi utsletter et sted i den ytre verden, mister vi en hovedvei til vår egen historie.” Lindgren, Lena, Morgenbladet 02.11.2012

1 STED 33 ROM har utgangspunkt i et reelt sted, et hus i Oslo, mitt hjem. Prosjektet utforsker rom, og minner om rom, gjennom ulike medier. Arbeidet består av seks fysiske, konkrete fremstillinger, vist som en del av en romlig installasjon og av arkivet ”33 fortellinger. Ved hjelp av subjektive undersøkelser og objektive analyser av ulike elementer ved huset, har jeg undersøkt mine egne minner, for deretter å undersøke andres. Disse har jeg så ønsket å behandle med et mer distansert blikk.

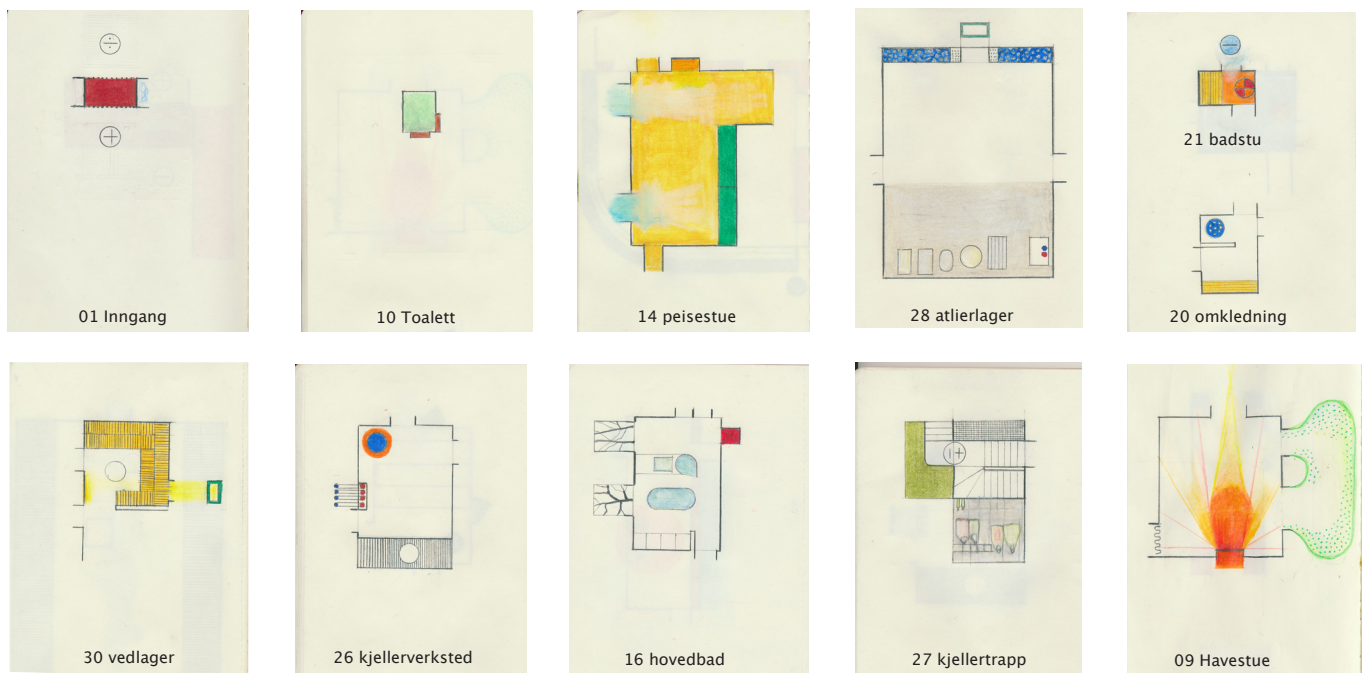
Et tilsvarende dypdykk inn i et annet hus kunne sikkert ledet til andre interessante undersøkelser, men grunnene til at jeg tenker at dette huset er særlig relevant er mange. Da huset ble overtatt av oss, fulgte det med en rekke gjenstander og spor etter tidligere beboere. Blant annet fantes det en stor bokarv her; bøker skrevet om Edvard Munch og signerte førsteutgaver av andre forfattere. I tillegg fantes det tegninger av huset, originale tapeter, møbler, verktøy og skuffer med glassmosaikk. Eiendommen har dessuten en spesiell beliggenhet, den tilhører en kunstnerkoloni som er bygget på Edvard Munchs gamle eiendom på Ekely i Oslo. Huset er stort og med mange rom, 33 til sammen.

Formålet med prosjektet

Jeg er interessert i hvordan vår hukommelse knytter seg til steder og hus. Formålet med prosjektet er å utvide forståelsen for hva et hus og et sted er, sett i sammenheng med dets egen kulturbakgrunn, tid og historie – og også de opplevelser og erfaringer som er knyttet til det.

Med utgangspunkt i tanken om at arkitekturen begynner med det enkelte rom, har jeg undersøkt hva som skal til for at noe kan kalles et rom, og hvor stort det må være. Alle mennesker har et forhold til rom, enten de er private, slik som soverommet, kjøkkenet, spisestuen – eller det dreier seg om offentlige rom, som kafeen, biblioteket og jernbanestasjonen.

Huset er tegnet av arkitekt Jens Selmer, som utviklet en rekke boligtyper etter krigen. På oppdrag fra OBOS og Oslo kommune tegnet han 44 rekkehus med atelierer på Ekely. Disse boligene bærer preg av maksimal utnyttelse av knappe ressurser. Han tegnet nøkterne bolighus med vekt på treets kvaliteter og norsk materialtradisjon. Huset for familien Nielssen ble bygget som det eneste i mur, og det hadde en helt annen økonomisk ramme enn de andre husene. Nielssen var formann i byggekomiteen og fikk det største huset. Ingen av de andre husene i kolonien hadde callingsystem og anretning. Terrassen er dimensjonert for store mottagelser og fester, og huset har inngang med egen ringeklokke til kjelleren, slik at de som skulle levere varer uforstyrret kunne komme seg inn.

Bilde 1: Minne om 33 rom

Boligen som romprogram

Boligen betraktet som romprogram er kanskje det programmet vi har mest nærhet til. Alle mennesker har et forhold til det å bo. Boligen er personlig. Den er det stedet man tilbringer størstedelen av sitt liv. Et hjem skal gi trygghet og beskyttelse, gi rom for måltider, søvn og hvile. En bolig består av ett eller flere rom og skaper en ramme rundt livene vi lever. I de eldre boligtypene var rom mer knyttet til bruk enn til funksjon. Stuebygningen på en gård, var et fleksibelt rom som huset mange funksjoner. Her sov familien, gjester, og arbeidsfolk, her vasket man seg, laget mat, og hadde besøk. Opp gjennom historien har kravet til hva en bolig skal være endret seg, men boligens vesentlige oppgave er fortsatt den samme. Stue, kjøkken, soverom og bad utgjør fremdeles kjernen i boligprogrammet.

Romhierarki

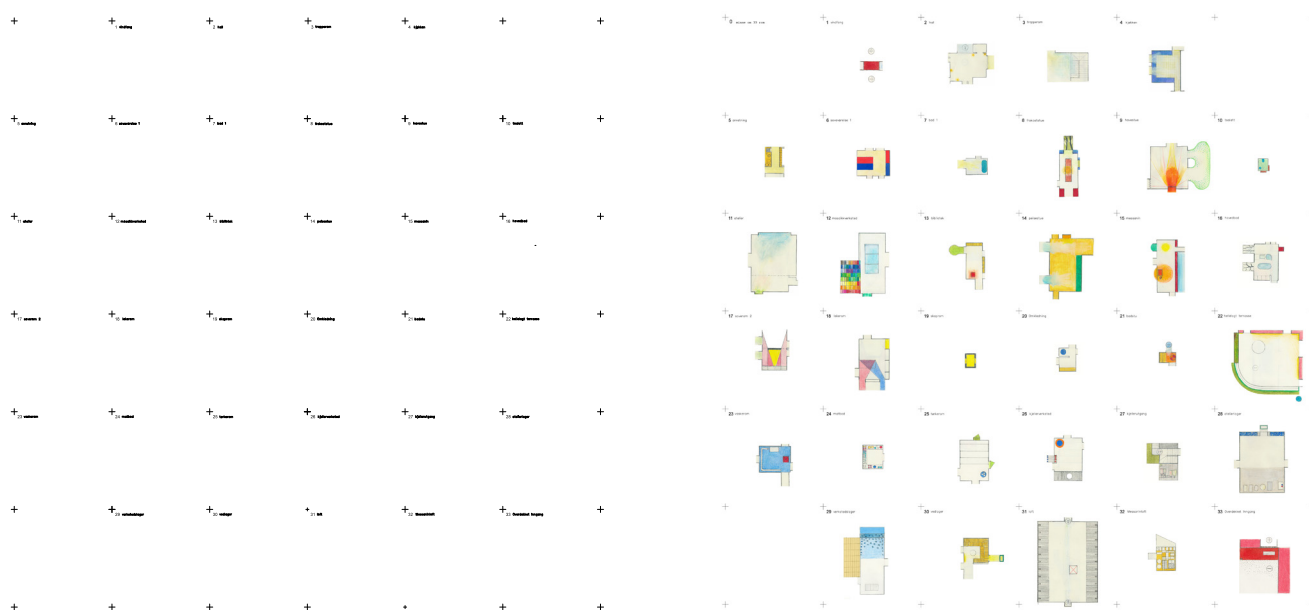
I boligen er gjerne de ulike rommene gitt forskjellig viktighet. Stuen har en høyere status enn toalettet, hovedinngangen har en større viktighet en kjellerboden. Jeg har ønsket å undersøke hva som skjer når man fjerner dette hierarkiet og behandler alle rommene på samme måte. I stedet for at de viktigste rommene er plassert først og gitt en større betydning, er alle rommene gitt like mye oppmerksomhet og undersøkt på en likeverdig måte.

Jeg har ønsket å undersøke hva som skjer når rommet fjernes fra sin plassering i planen og gis nye grenser. Jeg er interessert i sammenhengen og overgangen mellom de enkelte funksjonene. Er det slik at rommets identitet blir tydeligere når det ikke lenger er en del av et forløp og en større sammenheng? Ved å plassere alle rommene inn i et retningsløst rutenett blir forholdet mellom dem abstrahert og rommet individualisert, og det oppstår nye mellomrom og overganger mellom dem. Det jeg oppnår ved å løsrive rommene fra plasseringen i planen er at det skapes et objekt som er mulig å studere både fra innsiden og utsiden. Når rommet er en del av et planforløp, blir en viktig del av romopplevelsen selve opplevelsen av å bevege seg videre til et annet rom. Overgangen mellom det å være i rommet og det og forlate rommet tydeliggjøres. Kanskje kan man bli mer oppmerksom på hvordan man ankommer rommet og hva som skaper grensen mellom to rom?

OM ARBEIDENE

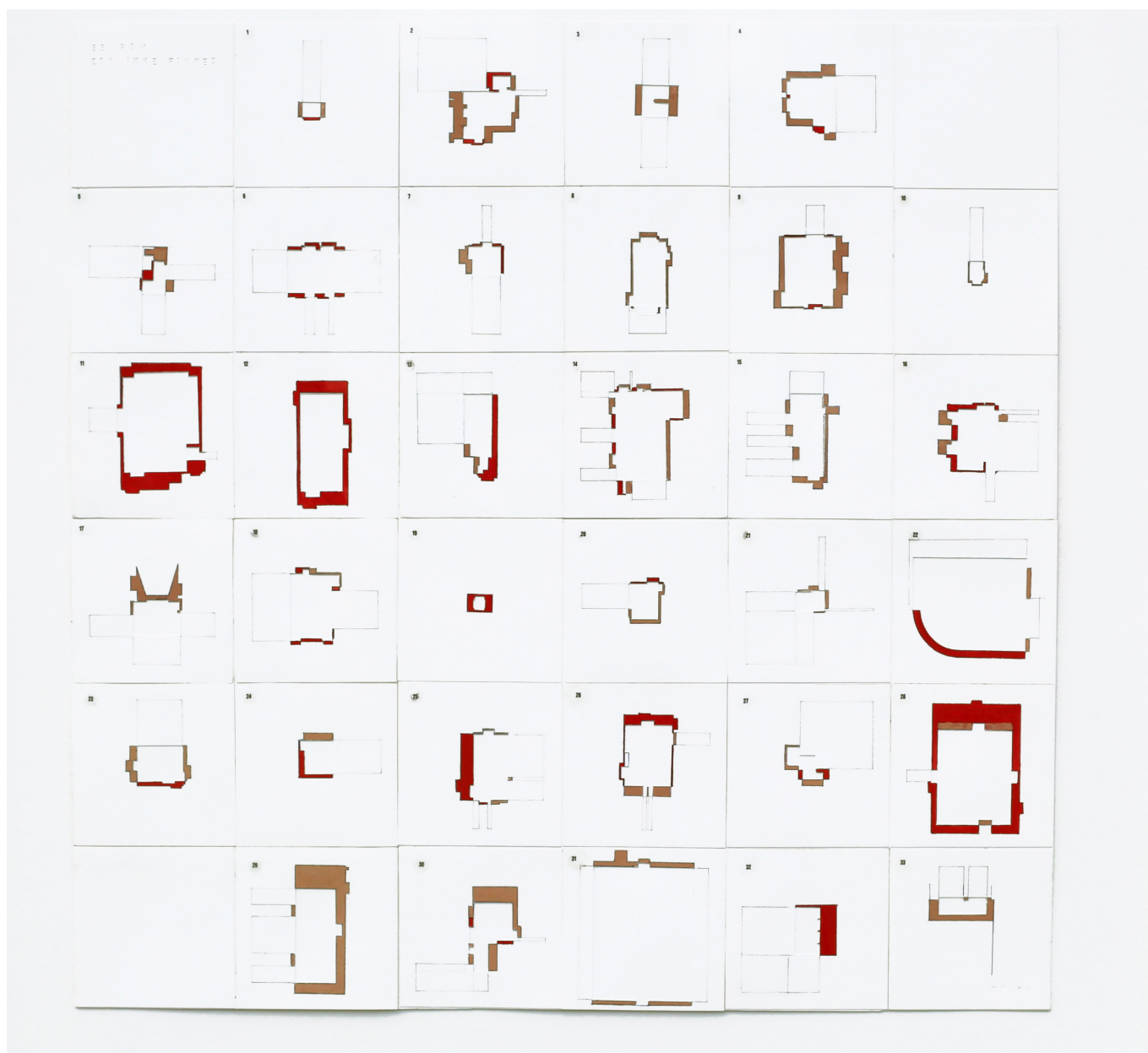
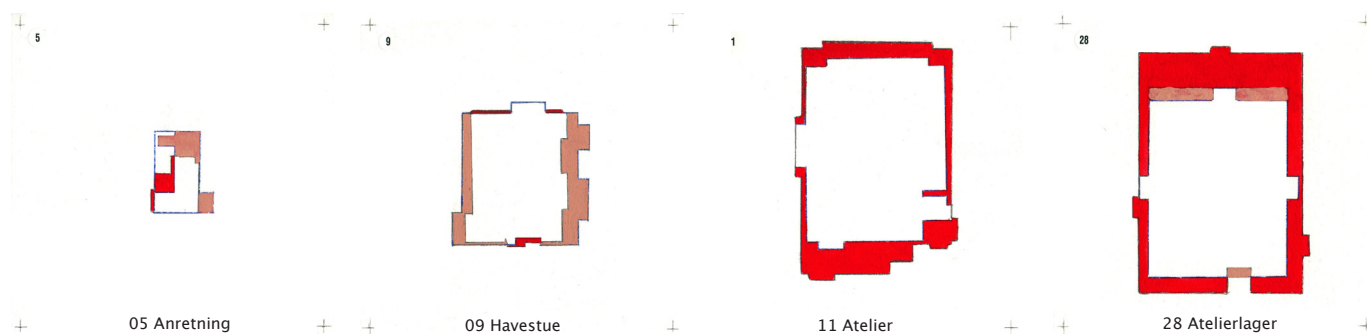
Her beskrives de seks fysiske fremstillingene og boka "33 fortellinger". I fremstillingen har jeg benyttet ulike teknikker som blyant, fargeblyant, maling, vannskjæring, fotografi og tekst.

"minne om 33 rom" undersøker arkitektoniske minner og betydningen av romhierarki. Denne tegningen er den første i serien, og her etableres et felles rammeverk som også er et utgangspunkt i de andre arbeidene. I stedet for at de viktigste rommene er plassert først, og gitt en større betydning, er alle rommene gitt like mye oppmerksomhet og undersøkt på en likeverdig måte. Jeg startet med å lage en liste over alle rommene i huset. Listen er subjektiv og basert på min forståelse om hva som kan kalles et rom. Hvert rom ble gitt et nummer; tilsammen 33. Numrene er gitt fortløpende i henhold til når jeg passerte dem i tanken, på min ferd gjennom huset. Alle rommene ble tegnet etter hukommelsen, så nøyaktig som jeg kunne, i målestokk 1:100. I plantegningene har jeg forsøkt å gjenskape rommets riktige form og karakter. Kvaliteter som oppleves som viktige ved rommet er løftet frem. Det enkelte rom har fått et nummer og er plassert inn i et retningsløst rutenett, hvor hvert rom har fått sin rute som er 12x12 cm.

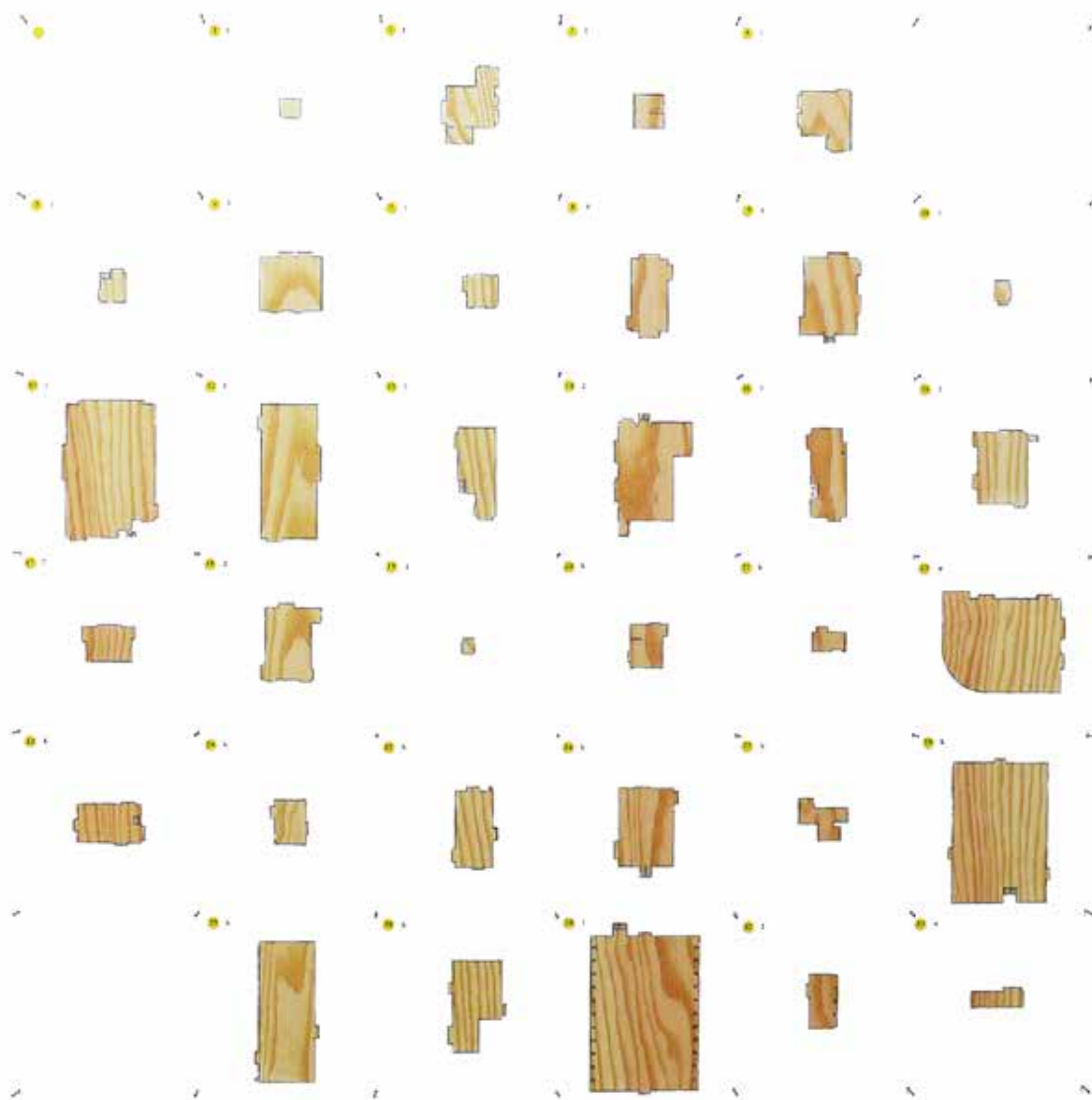
Bilde 1: Minne om 33 rom

I "33 rom som ikke finnes" har jeg ønsket å synliggjøre forholdet mellom min opplevelse, mitt minne om rommet og den oppmålte planen. Gjennom en serie håndtegninger utforsker jeg dette forholdet. Etter at jeg hadde tegnet opp alle rommene etter hukommelsen i bildet "1 sted 33 rom", målte og tegnet jeg dem nøyaktig opp. Tegningene viser det oppmålte rommet og minnet av rommet lagt over hverandre. Ved å jobbe med forholdet mellom min opplevelse, minnet, og den faktiske størrelsen, ønsket jeg og synliggjøre arealet som oppstår i møtet mellom de to: *Rommet som ikke finnes*. De malte rosa flatene viser minnet av rommet. Den røde fargen viser den faktiske størrelsen.

"33 briker" undersøker forholdet mellom rommet, tingene og deres omgivelser.

I bildet er alt som ikke tilhører rommet malt med matt hvit maling. Lysåpninger i fasaden er malt med høyblank hvit maling og foldes ut fra planen. Hvert rom har en bokstav eller et tall som forteller om hvilken etasje det ligger i. Rommets plassering i husets tverrsnitt sier noe om hvordan det er forbundet med verden utenfor: med gresset, med stammen, kronen av treet eller med himmelen. I kjelleren er rommene forbundet med gresset og jorden, i første etasje med trestammene og blomstene, og i andre etasje med trekronene, nabolaget og himmelen. Alle rommene er tegnet opp etter riktige mål, i målestokk 1:100. Hvert rom består av en utskåret brikke med et fotografi tatt i rommet. Fotografiet viser enten en ting eller et annet element som er viktig for rommet. Brikken kan hektes av. På baksiden av hver brikke er det skrevet en tekst som har en forbindelse til det som er avbildet.

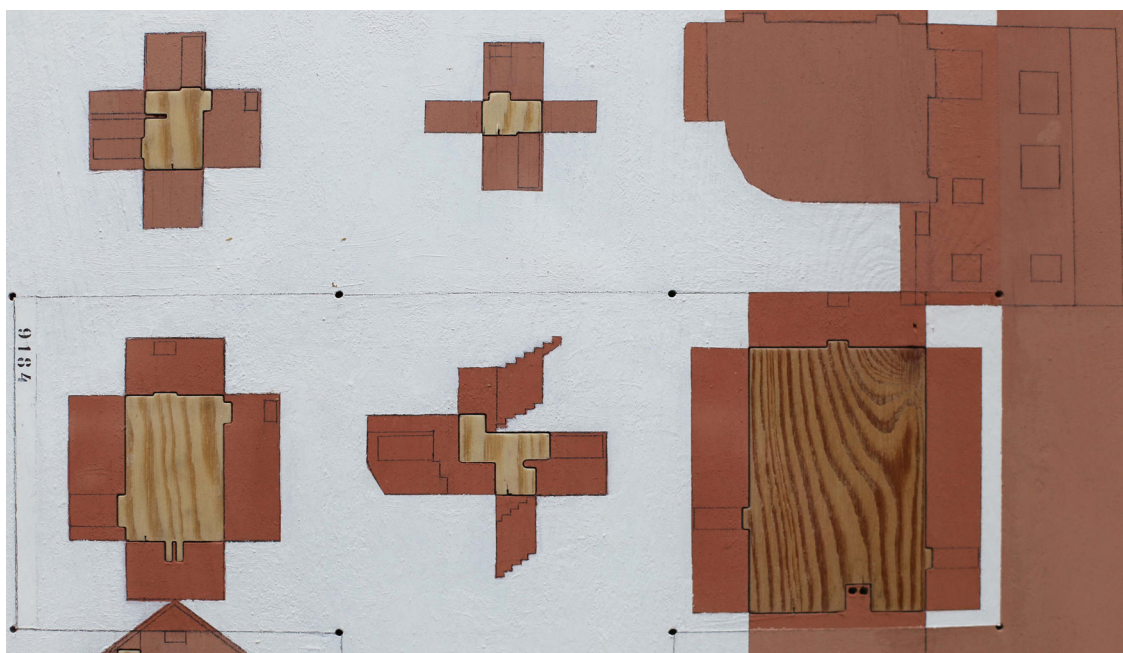

De første snøfuggene lander i rommet på alt som ikke er luft og himmel. Alt er hvitt og stille. Jeg vil male et bilde hvor alt som ikke tilhører rommet er hvitt. Lysåpninger males med høyblank hvit maling og foldet ut fra planen.

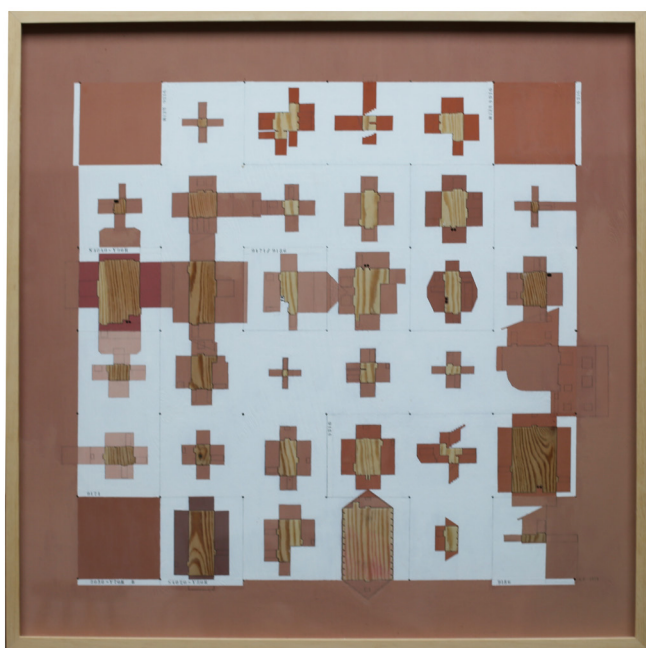
"1 sted 33 rom" er en analyse og refleksjon rundt betydningen av husets fasade.

Jeg er interessert i hvor stor grad et rom er påvirket av sine nære og fjerne omgivelser. Her tenker jeg både på betydningen av hvilke rom og funksjoner som ligger inntil hverandre (nære omgivelser), og betydningen av det som finnes på utsiden av fasaden (fjerne omgivelser). Fasaden har betydning fordi den er det ytre skallet som forbinder alle rommene med hverandre, og som formidler husets karakter ut i nabolaget. Naboen som bodde i huset nedenfor da huset ble bygget, hadde vært kritisk til valget av fargen på fasaden fordi hun mente at den rosa fargen kom til å lage gjenskin i hennes atelier. Jeg ble fortalt at huset hadde hatt en annen, vakrere og lysere nyanse av rosa før det ble malt for 20 år siden. Denne informasjonen fikk meg til å begynne å lete etter spor av andre farger i fasaden.

Undersøkelsene avdekket en rekke ulike nyanser fra lys rosa til mørk terrakotta. Med utgangspunkt i fargene jeg fant fikk jeg produsert opp ulike fargetoner i silikatmaling. Disse ble brukt til å male bildet. Maleriet dokumenterer de ulike fargene som fasaden har hatt gjennom årene, samtidig som det er en ny fortelling om de ulike rommenes indre form og deres fasader, vist som egyptiske perspektiv: det vil si at alle husets indre vegger er foldet ut fra grunnplanen.

I **"Minne om 33 farger"** undersøker jeg forholdet mellom en eksisterende farge og min hukommelse av den i rommet. Gjennom flere lag med ulike nyanser av fargeblyant har jeg forsøkt å gjenskape min opplevelse av fargene i det enkelte rom. Gjenskapningene er utført gjennom en periode på tre uker, på ulike tidspunkter av dagen. Den faktiske fargen i rommet ble funnet ved hjelp av fargevifter. Disse ble malt med oljemaling på et eget lag, og så plassert over laget med farger gjenskapt fra hukommelsen.

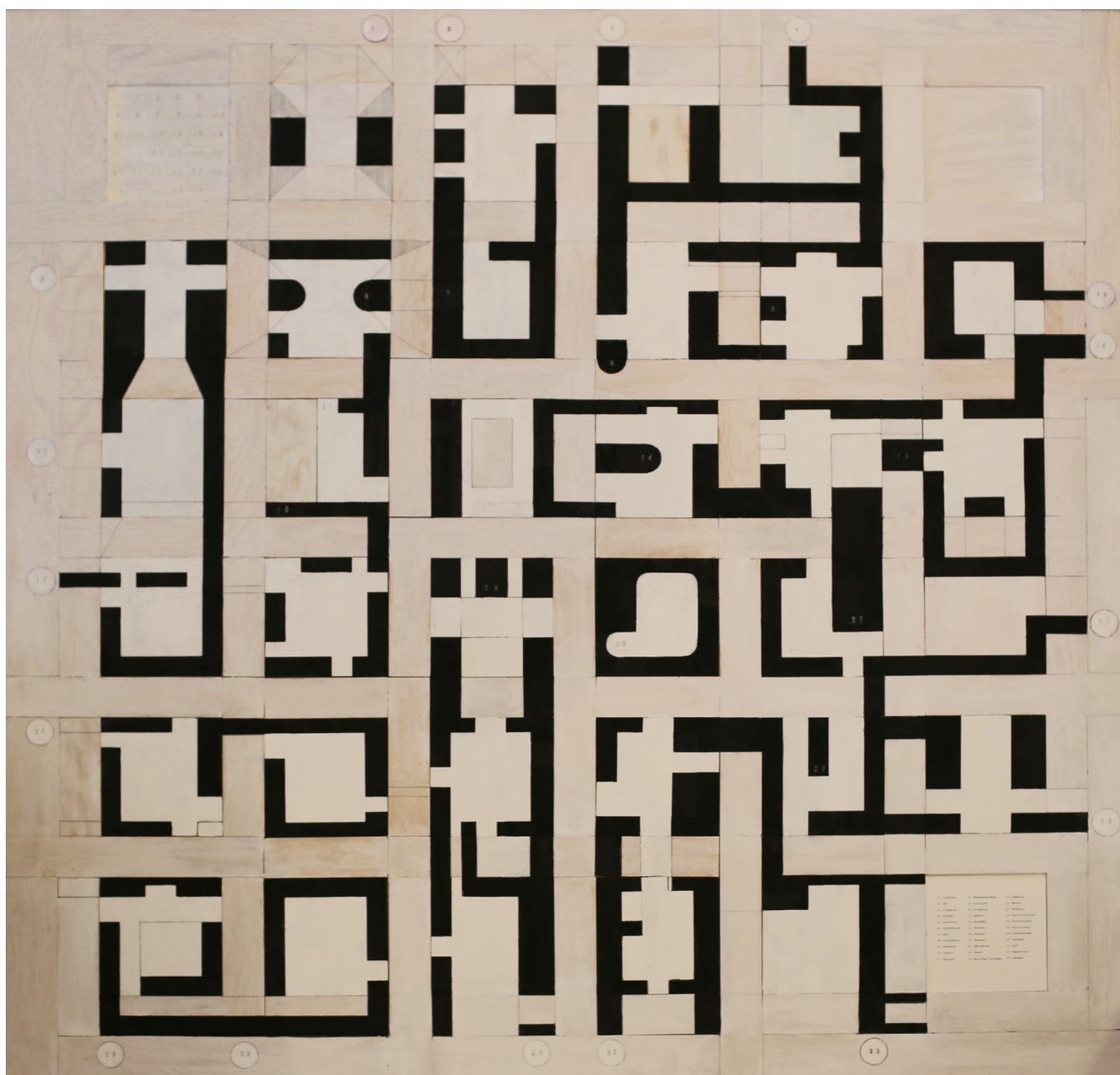
1 sted 33 rom- detalj (vannskåret kryssfiner, silikat maling)

Minne om 33 farger- (kryssfiner, pexi, maling, fargeblyant)

Er det slik at en tydelig gjenstand eller en viktig funksjon i rommet gjør at man kan huske fargen sterkere? Har størrelsen på rommet betydning for hvordan fargen oppleves? Påvirkes fargen i rommet av det som finnes på utsiden eller i neste rom? Jeg mener opplevelsen av en farge er subjektiv og at opplevelsen lett påvirkes av andre sanser. Det kan virke som om sterke og tydelige farger er lettere å huske. I rom med mørke gulv tok fargen mye fokus fra de andre fargene i rommet. I verkstedet som har overlys er opplevelsen av tiden på døgnet og himmellyset nærværende for opplevelsen av fargene i rommet.

I **"33 mellomrom"** undersøker jeg forholdet mellom rom og mellomrom. Ved å endre forholdet mellom det negative og positive rommet skapes det nye forbindelser. I bildet har jeg undersøkt nye måter å koble sammen rommene på. I de opprinnelige planene av huset er rommene fordelt over tre etasjer. I denne planfremstillingen befinner alle rommene seg i samme plan og etasje. Ved å tilføre flere nye svartmalte flater i mellomrommene, oppstår det nye koblinger mellom rom som tidligere ikke hadde noen forbindelse med hverandre. Bildet er bygget opp av flere lag med 6 mm kryssfinér, skåret opp i biter og deretter malt med oljemaling. Hvert rom i huset er illustrert i en rute på 12x12 cm.

33 mellomrom (kryssfiner, maling, blyant)

Prosjektet **"33 fortellinger"** består av en bok og et arkiv. Prosjektet er en undersøkelse av hvordan sporene av dem som bodde i huset før er med på å prege stedet. Gjennom tekst og bilder har jeg ønsket å belyse hvordan handlinger og hendelser i rom er med på å prege opplevelsen, erfaringen og minnet om rommet. For hvert rom i huset er det skrevet en fortelling, som så følges av et fotografi. Fortellingene har blitt til i mitt møte med personene jeg har snakket med: Mennesker som har bodd i huset, tidligere naboer, og gjester på besøk. Jeg er interessert i betydningen av historiene som lever videre fra generasjon til generasjon, hendelser som har skjedd og møter som har vært – og sammen utgjør de brikkene i den store fortellingen om et sted.

01) Vindfang	10) Toalett	18) Lekerom	26) Kjellerverksted
02) Hall	12) Verksted	19) Skaprom	27) Kjellerutgang
03) Trapperom	11) Atelier	20) Omklodning	28) Atelierlager
04) Kjøkken	13) Bibliotek	21) Badstu	29) Verkstedlager
05) Anretning	14) Peisestue	22) Terrasse	30) Vedlager
06) Soveværelse 1	15) Mesanin	23) Vaskerom	31) Loft
07) Bad 1	16) Hovedbad	24) Matbod	32) Mesaninloft
08) Frokoststue	17) Soverom 2	25) Tørkerom	33) Inngang
09) Havestue			

